

УДК 351.74:[796:37.02](477)

ЗАБОРА А. В.,

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
професор кафедри тактичної та спеціальної
фізичної підготовки факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ;
 <https://orcid.org/0000-0003-4952-1598>;

КОЛЕСНИКОВ В. В.,

заслужений тренер України, старший викладач кафедри тактичної
та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ;
 <https://orcid.org/0000-0002-9603-3004>;

ЯРЕЩЕНКО О. А.,

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
доцент кафедри тактичної та спеціальної
фізичної підготовки факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ;
 <https://orcid.org/0000-0002-2475-7572>

ДИДАКТИКО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

На сьогодні одним із актуальних та перспективних напрямів розвитку і удосконалення фізичних якостей, а також прикладних навичок майбутніх офіцерів Національної поліції – є модернізація їхньої системи спеціальної фізичної підготовки. Необхідно підкреслити, що концепція систематичного фізичного тренування представників зазначеної вище категорії в реаліях сьогодення є однією із провідних науково-методичних теорій управління фізичним розвитком індивіда.

Ключові слова: багаторічна підготовка, дидактика, майбутні офіцери, педагогічне моделювання, педагогічні технології, національна поліція, спеціальна фізична підготовка, фізичні якості.

Постановка проблеми. Необхідними передумовами вирішення нагальних проблем багаторічної підготовки майбутніх офіцерів Національної поліції – є впровадження сучасних педагогічних моделей (технологій) фізичного розвитку, а також вибір оптимальних методичних прийомів, які забезпечують у них розвиток теоретичних знань та практичних навичок. Враховуючи вище зазначене, на сьогодні актуальним є розроблення комплексу навчально-методичного забезпечення системи фізичної та спеціальної фізичної підготовленості майбутніх офіцерів Національної поліції (НП).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі елементи дидактико-функціональної моделі навчального процесу зі спеціальної фізичної підготовки майбутніх офіцерів-правоохоронців системи МВС України розглядалися низкою учених, а саме: С. Бортником, О. Моргуновим, В. Артем'євим [1], О. Хацаюком, В. Жуковим, В. Клименком, Ю. Бережним [2], О. Моргуновим, І. Ковальовим, О. Соколовим, Є.А. Лозовим [3], В. Шемчуком, В. Соколовським, А. Ковтуненком, О. Корнієнком, Ю. Муштатовим [4].

В роботах зазначених вище учених і практиків, даний процес передбачає використання сукупності підходів навчання, які спрямовані на опанування курсантами-правоохоронцями (Національної поліції, Національної гвардії України) теоретичних знань, а також формування прикладних рухових навичок необхідних для виконання

ними завдань за призначенням. Важливим є те, що в основі запропонованих ними педагогічних моделей виділялися функціонально взаємопов'язані компоненти, які складають їхню цілісність.

Відповідно до отриманих результатів встановлено, що питанням розроблення, а також апробації дидактико-функціональної моделі підготовки майбутніх офіцерів Національної поліції в системі їхньої спеціальної фізичної підготовки – присвячено недостатню кількість науково-методичних праць, що потребує подальших досліджень та підкреслює актуальність і практичну складову обраного напрямку наукової розвідки.

Мета статті. Головною метою дослідження є визначення ефективності дидактико-функціональної моделі підготовки майбутніх офіцерів Національної поліції в системі їхньої спеціальної фізичної підготовки (на прикладі курсантів старших курсів Харківського національного університету внутрішніх справ).

Виклад основного матеріалу. Аналіз освітнього процесу представників досліджуваної категорії дозволив нам виділити у структурі майбутньої педагогічної моделі відповідні блоки, які забезпечують вирішення навчально-тренувальних завдань під навчально-тренувальних занять зі спеціальної фізичної підготовки (форм фізичної підготовки) із використанням принципів функціональності. Варто підкреслити, що до її структурно-функціональних елементів належать наступні компонентні блоки: цільовий, змістовий, організаційний, функціональний та результативний.

Розвиваючі мікроцикли застосовувалися з метою підвищення функціонального стану, а також – розвитку основних фізичних якостей у досліджуваних курсантів-правоохоронців факультетів № 1-4 Харківського національного університету внутрішніх справ (ХНУВС). За допомогою вибіркового мікроциклів вирішувалися завдання корекції недостатнього рівня фізичного розвитку майбутніх офіцерів. Крім цього широко використовувалася індивідуалізація рухових дій досліджуваних індивідів. У свою чергу, комплексні мікроцикли були спрямовані на загальне зміцнення організму та усесторонній (всєбічний) розвиток фізичних якостей і прикладних навичок.

Неодмінною складовою запропонованої нами педагогічної моделі є спрямованість мікроциклів, яка визначала густоту та щільність (об'єм) фізичних навантажень під час навчально-тренувальних занять зі спеціальної фізичної підготовки (форм фізичної підготовки) майбутніх офіцерів досліджуваної категорії. Зміст навчально-тренувального заняття зі спеціальної фізичної підготовки (СФП) коригувався із урахуванням індивідуально-типологічних особливостей фізичного (спеціального фізичного) розвитку курсантів-правоохоронців (відповідно до тематичної спрямованості мікроцикла). У свою чергу, кожен мікроцикл різнився за своїм змістом та сутнісними характеристиками (розвиваюча, вибіркова та комплексна спрямованість).

Кожне окреме навчально-тренувальне заняття зі СФП передбачало неодмінне дотримання основних дидактичних методів навчання. Необхідно виділити, що цільовий блок передбачав реалізацію зазначеної вище концепції «дидактики» із диференціацією її на відповідні етапи (загальної та спеціальної підготовки). Також нами зверталася увага на дозування фізичного навантаження і системної циклової організації навчально-тренувального заняття зі СФП тощо.

У свою чергу, змістовий блок передбачав вивчення курсантами відповідних тем, передбачених комплексом навчально-методичного забезпечення системи СФП майбутніх офіцерів НП.

Організаційний блок запропонованої нами дидактико-функціональної моделі розкриває особливості побудови мікроциклів відповідно до розділів робочої програми навчальної дисципліни СФП і передбачає визначення оптимальних меж фізичного навантаження, а також визначає спрямованість мікроцикла.

Функціональний блок включає у себе: освітню, виховну, розвиваючу та інноваційні функції (у табл. 1 надано структурний зміст навчально-тренувальних занять зі СФП дидактико-тренувальної спрямованості).

Таблиця 1

Спрямованість змісту НТЗ зі СФП	Види рухової діяльності			
	густота та щільність, %	допоміжні дії, %	пояснення, виправлення помилок, %	відпочинок між підходами, серіями, %
Розвиваюча	64-77	11-15	5-7	8-10
Вибіркова	51-63	13-17	9-12	9-12
Комплексна	69-82	9-14	4-5	3-5

Відповідно до отриманих результатів (див. табл. 1) встановлено, що густота та щільність комплексних дидактично-навчально-тренувальних занять зі СФП складають 69-82%. У свою чергу, вибіркова спрямованість зазначених вище практичних занять зі СФП забезпечує густоту та щільність на рівні 51-63%. Необхідно зауважити, що частота серцевих скорочень (ЧСС) поступово збільшується від початку і до кінця основної частини навчально-тренувального заняття.

Відповідно до запропонованої нами педагогічної моделі, навчально-тренувальні заняття розвиваючої спрямованості дозволяють проводити їх з густотою та щільністю у межах 64-77%. Таким чином, діапазон коливання густоти та щільності зазначених вище навчально-тренувальних занять знаходиться у межах від 51 до 82 % відповідно (від загального бюджету часу).

У свою чергу, час не зайнятий виконанням навчально-тренувальних завдань передбачених планом заняття – витрачається на інтервали активного відпочинку, виправлення помилок та контроль за самопочуттям здобувачів вищої освіти (курсантів та курсанток).

Специфічними методами фізичного виховання запропонованої нами педагогічної моделі є методи розвитку основних фізичних якостей та прикладних навичок застосування заходів фізичного впливу (сили) у різних умовах службово-оперативної діяльності. Вони застосовувалися у залежності від режимів тренувань і враховували спрямованість кожного окремого навчально-тренувального заняття.

З метою якісного та ефективного функціонування розробленої нами педагогічної моделі були створені відповідні організаційно-педагогічні умови, які забезпечили досягнення максимальних показників успішності навчання курсантів-правоохоронців з навчальної дисципліни СФП. Необхідно також відмітити, що зміст навчально-тренувальних занять зі СФП дидактико-тренувальної спрямованості дозволяв регулювати фізичне навантаження, а також густоту і його щільність. Це сприяло підвищенню показників успішності у представників досліджуваної категорії.

Висновки і пропозиції. В результаті теоретичного дослідження членами науково-дослідної групи визначено ефективність дидактико-функціональної моделі підготовки майбутніх офіцерів Національної поліції (на прикладі курсантів старших курсів Харківського національного університету внутрішніх справ) в системі їхньої спеціальної фізичної підготовки.

Впровадження запропонованої нами педагогічної моделі в освітній процес майбутніх офіцерів Національної поліції сприяло якісному та ефективному формуванню у них теоретичних знань та практичних умінь. Це у майбутньому забезпечить якісне виконання ними та їхніми підлеглими завдань за призначенням у різних умовах службово-оперативної діяльності.

Результати теоретичного дослідження впроваджені у систему спеціальної фізичної підготовки курсантів старших курсів ХНУВС. Напрями подальших досліджень передбачають удосконалення системи спортивно-масової роботи курсантів-правоохоронців МВС України.

Список бібліографічних посилань

1. Бортник С.М., Моргунов О.А., Артем'єв В.О., Хомко І.Г. Тактика самозахисту та особистої безпеки працівників Національної поліції України: метод. реком. Харків. ХНУВС, 2017. 136 с.
2. Хацаюк О.В., Єлісеєва О.С., Жуков В.Л., Клименко В.П., Бережний Ю.М. Модель формування готовності майбутніх офіцерів-правоохоронців до застосування заходів фізичного впливу в різних умовах службово-бойової діяльності. *Збірник наукових праць «Інноваційна педагогіка»*. 2020. №29 (2). С. 174-178.
3. Моргунов О.А., Хацаюк О.В., Ковальов І.М., Соколов О.А., Лозовий Є.А. Удосконалення нормативної бази навчальної дисципліни «Спеціальна фізична підготовка» майбутніх офіцерів Національної поліції України та поліцейських різних категорій. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. №75 С. 38-45.
4. Шемчук В., Хацаюк О., Соколовський В., Ковтуненко А., Корнієнко О., Муштатов Ю. Формування професійних компетентностей майбутніх офіцерів до дій в умовах радіаційної, хімічної та біологічної небезпеки. *Військова освіта*. 2021. №1 (43) С. 360-381.

Отримано 03.05.2022

УДК 159.98:[351.74:636.7.043](477)

ЗАХАРЕНКО Л. М.,

кандидат психологічних наук,

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем

психологічного забезпечення та психофізіологічних досліджень

Національної академії внутрішніх справ (м. Київ);

 <https://orcid.org/0000-0002-2121-0862>

КАНІСТЕРАПІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГІВ СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ МВС УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Одним із видів анімалотерапії (від лат. animal – тварина), що включає використання тварин як засіб для покращення соціальних, емоційних, когнітивних функцій пацієнта, є каністерапія.

Каністерапія (від лат. *canis* – собака; грец. *therapeia* – лікування) – терапія з використанням собак; один з найбільш затребуваних видів анімалотерапії через свою доступність і соціальність поведінки тварин.

Спілкування із тваринами має позитивний вплив на психоемоційний стан людини, знімає тривожні стани, заспокоює та розслаблює. Каністерапія може бути ефективною при стресі, депресії, кризовій ситуації, агресії, гіперактивності. Завдяки тому, що температура собаки вища, ніж у людини, приємним є тактильний контакт із чотирипалими друзями.

Каністерапія може бути:

- направлена (використання спеціально навчених тварин за розробленими терапевтичними програмами);
- ненаправлена (взаємодія з тваринами в домашніх умовах). Ненаправлений каністерапевтичний вплив відчуває той із нас, хто має власну собаку.

У період воєнного стану психологи структурних підрозділів МВС України стали використовувати елементи каністерапії при наданні психологічної допомоги і підтримки